

PERSBERICHT

Amsterdam 18 mei 2017

Wie waakt over de ziel van de stad?

Ter gelegenheid van het afscheid van Marianne Loof als voorzitter van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit vond gisteren het symposium ‘Ziel van de Stad’ plaats in de Tolhuistuin. Architecten, stedenbouwers en beleidsmakers probeerden de Amsterdamse ziel te vangen. Terwijl de stad in sneltreinvaart vooruit dendert – de hoogte in en de ring voorbij – laste de rve Ruimte en Duurzaamheid een moment in voor reflectie. Om achterom te kijken, maar ook om zich heen. En om er vooral voor te zorgen dat die bijzondere Amsterdamse ziel niet verkwanseld wordt.

De stad groeit weer, en niet zo’n beetje ook. Nog geen zes jaar geleden werden alle bouwprojecten stilgelegd; nu staan er 50.000 woningen op de bouwagenda. De zogenoemde ‘schaalsprong’ stemt optimistisch – de crisis is nu écht voorbij – maar baart ook zorgen. Gaat het allemaal niet wat snel ineens? Blijft Amsterdam wel Amsterdam? En wat maakt Amsterdam nu zo bijzonder? Dat is waar het op 17 mei tijdens het symposium over ging. Onder leiding van directeur van Ruimte en Duurzaamheid Esther Agricola werd gedebatteerd over de ziel van de stad, en ook hoe je die behoudt door te sturen op ruimtelijke kwaliteit.

Balanceerkunst

“Ruimtelijke kwaliteit is bovenal samenhang,” zegt Marianne Loof. Als voorzitter van de commissie zette zij zich zes jaar lang in voor de juiste vorm van regie vanuit de gemeente om die kwaliteit te behouden en vergroten. Met als sluitstuk de omvorming van de Commissie voor Welstand en Monumenten naar de Commissie Ruimtelijke kwaliteit, die al in een veel eerder stadium van de planvorming de vinger aan de pols houdt. “Een balanceeract,” noemt Loof het werk van de commissie, die in een spanningsveld vol uiteenlopende belangen naar het belang van de stad zoekt. Ze noemt als voorbeeld de Sluisbuurt, het hete hangijzer van dit moment. Waar de discussie in de pers vooral gaat over de hoge torens van 140 meter, wil Loof het debat veel breder trekken: “Het lijkt nu wel op de politieke twist tussen de populisten en globalisten. Maar je kunt hier heel goed een nieuw stuk Amsterdam maken met wéér een eigen identiteit. Zolang er maar samenhang is op alle lagen en het gebied een eigen verhaal gaat vertellen. Zoals het AUP dat destijds ook heeft gedaan.”

Geen scherven

Zo komen ook de grachtengordel, Plan Zuid, Amsterdam-Noord en de Pijp voorbij in de loop van de middag. Loof karakteriseert Amsterdam met een knipoog als een ambitieus dorp met grootstedelijke allure, dat hoe dan ook zal groeien. “Het moeten alleen geen losse scherven worden.” Daarom pleit zij uiteindelijk voor een extra stap in het proces van visie naar bouwplan. “De stap van grote stedenbouwkundige plannen van de gemeente en de tenderplannen vanuit de markt is nu nog te groot. Ik pleit voor meer aandacht voor de *tussenschaal*, en zie daar een mooie rol voor de ontwerpende discipline.” Het is haar laatste advies aan de nieuwe voorzitter van de commissie Eric Luiten, die op 10 mei door de Raad benoemd is en nu voor de taak staat de schoonheid van Amsterdam te bewaken.

Schoonheid

Vier andere sprekers wagen zich ook aan de ziel van de stad. Het woord schoonheid valt opvallend vaak voor een gezelschap van architecten, stedenbouwers en beleidsmakers die het woord ‘mooi’ meestal liever niet in de mond nemen. Heel goed, vindt directeur van de Balie Yoeri Albrecht, die de ziel van de stad als “dik in orde” bestempelt. Hij spoort de aanwezigen aan door de stad te fietsen en te kijken waar de *genius loci* van Amsterdam ophoudt – daar liggen de uitdagingen. En hij roept de bewoners van Amsterdam op om vooral een tegengeluid te laten horen. “Het zijn niet altijd de beleidsmakers die het mooie van de stad hebben bewaard. Kijk naar de Jordaan, die was er niet meer geweest als het aan de gemeente had gelegen.”

Roofkapitalisme

De waarschuwing voor de macht van de markt komt in verschillende bewoordingen langs. “We zitten weer in een soort roofkapitalisme,” zegt architectuurhistoricus Marinke Steenhuis. Christian Rapp trekt een vergelijking tussen Amsterdam en Antwerpen, de stad waar hij stadsbouwmeester van is. Wat we volgens hem van onze zuiderburen kunnen leren is het ontwerpend onderzoek vóórdát de markt wordt uitgenodigd plannen te maken: een tussenstap waarin politiek en ontwerpers met open vizier de mogelijkheden onderzoeken en de potentie van een gebied in kaart brengen en verbeelden.

Iconisch

Wethouder Eric van der Burg heeft het laatste woord. De afgelopen jaren is hij van sceptisch volger van de welstandscommissie een fan geworden: “Vroeger was ‘mooi’ voor mij hetzelfde als ‘iconisch’”. Tot ik op een vroege ochtend met Marianne Loof uit wandelen ging, het Damrak en het Rokin over. Pas toen zag ik het. Het kunnen inderdaad niet allemaal iconen zijn, het moet een gedifferentieerd, samenhangend weefsel worden, want alleen dan functioneert het. Het mooie aan dit moment is dat het zo goed gaat met de stad. De jongens met het grote geld kloppen de hele dag op de deur. Dat maakt het extra makkelijk om nu één criterium boven al het andere te stellen: kwaliteit. En dan wil ik geen verschil zien tussen sociale woningbouw en koopappartementen. Het is mijn taak om ervoor te zorgen dat het goed gaat met de Amsterdammers. Daarin speelt de kwaliteit van de gebouwde omgeving een buitengewoon belangrijke rol. Laten we niet streven naar iconische gebouwen, maar naar een iconische stad.”

Voor meer informatie en beeld:

Paul Rosenberg: p.rosenberg@amsterdam.nl, 06-12462541